

ressò mont-roigenc

MONT-ROIG: CORREUS, TELEGRAFIA, ELECTRICITAT I TELÈFON

Martí Rom

www.martirom.cat

12-09-2016

Amb aquella sèrie de vuit capítols “Mont-roig: geografies, camins i viatgers” seguíem els avenços en les comunicacions terrestres: com d’aquella xarxa de camins antics passàvem a unes carreteres que permetien unir més ràpidament Mont-roig amb les poblacions veïnes, com el tren passava pel terme de Mont-roig des del 1865 i hi havia una munió de projectes ferroviaris que cercaven unir el nostre poble amb Reus o bé que hi passés aquell projecte d’unir Tarragona amb Terol o directament amb Madrid.

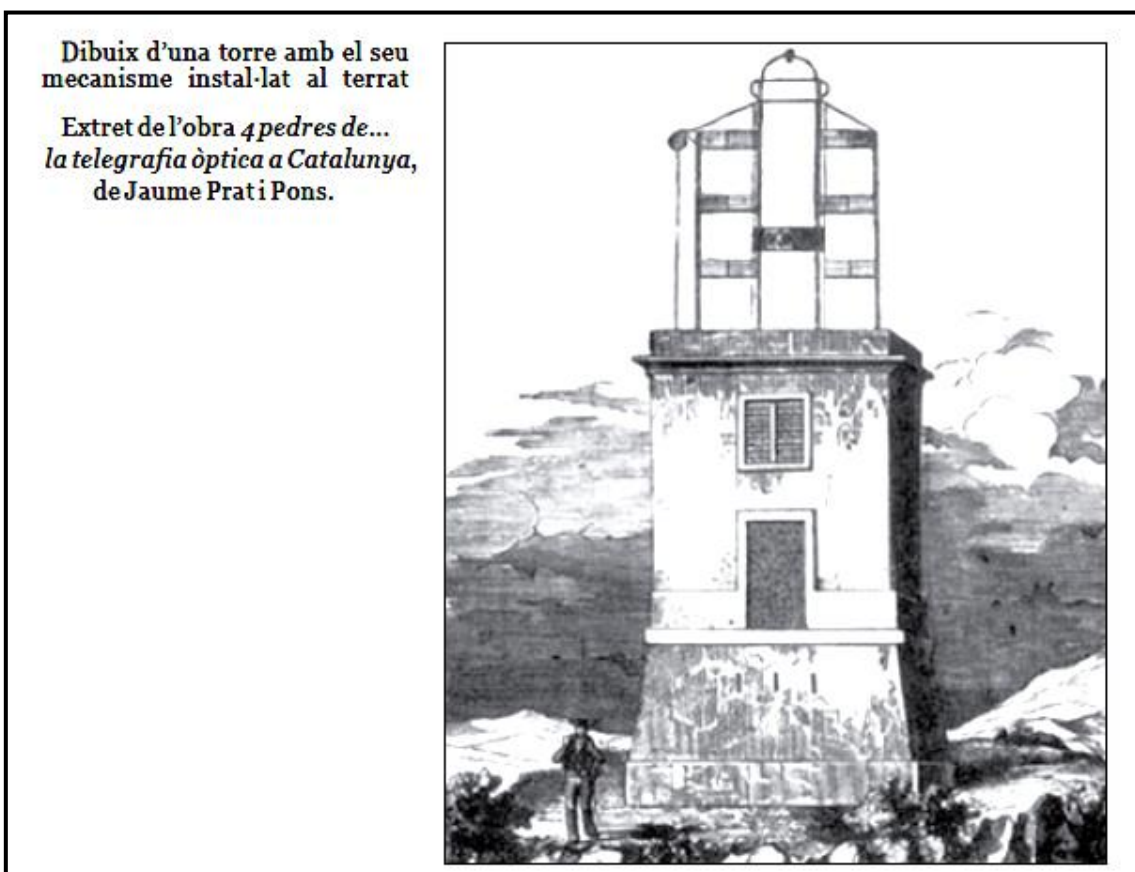
Aquest objectiu de comunicar-se més ràpidament, d’escurçar les distàncies, també es va donar mitjançant els nous avenços tècnics, alguns d’ells fruit de la revolució industrial. He volgut començar aquest article fent un repàs de com funcionava Correus, quina infraestructura es va crear (a Mont-roig) per donar servei a la telegrafia òptica que connectava València amb Barcelona. Finalment amb l’arribada de l’electricitat (1912) i el telèfon (1920) va arribar la modernitat a Mont-roig, malgrat que per la seva implantació general a tot el terme municipal encara caldrien uns cinquanta anys. La Guerra Civil i les penúries generals de la postguerra van alentir el desenvolupament econòmic i social.

La primera referència sobre Correus que he trobat correspon al llibre “Cataluña en la mano” (1831) de Juan Bautista Golobardas, aquest era “*oficial 5º honorario del Ministerio de Marina y teniente visitador de montes*”. Aquest llibre fa una esquemàtica en forma de taula de les principals informacions de cada poble. Una de les columnes és “Estafetas o carterías donde debe dirigirse la correspondencia”. S’hi diu que Mont-roig tenia estafeta de correus pròpia, a l’igual que Montbrió, Riudoms i Cambrils. Rebien les cartes a Mont-roig els habitants de Prasdip, Colldejou i Vilanova d’Escornalbou.

Dos anys després trobem el llibre “Nueva dirección de cartas por orden alfabético para el Principado de Cataluña” (1833) de Vicente Ballesteros, “*oficial de la misma administración de esta capital Barcelona*”. També d’una manera molt senzilla s’explica d’on es rebien les caixes que duïen les cartes a repartir per cada poble. Mont-roig les rebia de Reus (diu que estava a 3 hores a peu). De Mont-roig es repartien a: El Casalat, un llogaret amb varies cases de pagès situat a la part meridional del terme, prop del riu Llastres (2 h.), Prasdip (3 h.), Santa Marina (4 h.), Masriudoms (3 h.), Remullà (nucli de població a un quilòmetre al nord de Vandellós) (5 h.), Masia de Castelló (nucli de població a uns dos quilòmetre al sud de Masboquera, Vandellós) (4 h.), Colldejou (2 h.), “Seminario Escornalbou” (castell amb el mateix nom) (2 h.), Vilanova d’Escornalbou (1 h.) i Mas Munté (de Vilanova d’Escornalbou) (2 h.). Dues dades més: L’Hospitalet de l’Infant ho rebia de Cambrils (3 h.) i Vandellós de Móra d’Ebre (4,5 h.). Es curiós que Masriudoms, Remullà i la Masia de Castelló, del terme de Vandellós, les rebessin de Mont-roig.

En el text “Mont-roig: geografies, camins i viatgers (6)”, del 18-05-2016, quan analitzàvem aquell plànol detallat del terme de Mont-roig del 1919 (“Mapa planimètric de Mont-roig”) encarregat pel Servei Geogràfic de la Mancomunitat de Catalunya, trobàvem la “*Torre del Telégrafo*” situada entre els punts quilomètrics 248 i 249 de la línia del ferrocarril. Dèiem que és aquella construcció que hi ha al bell mig del càmping Torre del Sol (més antigament “*Torreón del Pirata*”) i que també se la coneixia com la “Torre del porquerol”. Formava part d’una de les tres línies de telegrafia òptica que hi va haver a Espanya. Anava de València a Barcelona i La Jonquera. Es va començar a construir el 1853. Entrava a Catalunya per Sant Carles de la Ràpita. La torre anterior a la de Mont-roig és la núm. 48 de Sant Jordi d’Alfama (L’Ametlla de Mar) i la següent, la núm. 50, és a Cambrils (a l’entrada de Vilafortuny venint de Cambrils).

La xarxa de telegrafia òptica es va començar a construir el 1848. Era en plena II Guerra Carlina (1846-1849). A més de les partides carlines que fustigaven les tropes reials, l’Espanya rural del segle XIX estava farcida també de bandolers. Calia un mitjà de comunicació eficaç per poder transmetre informacions entre les unitats de l’exèrcit. Tot i que a Europa ja funcionava la telegrafia elèctrica, a Espanya es va decidir implantar la telegrafia òptica. D’aquesta manera es volia evitar que carlins o bandits poguessin tallar els cables i deixar l’exèrcit sense comunicació. La primera línia fou la de Madrid a Cadis.

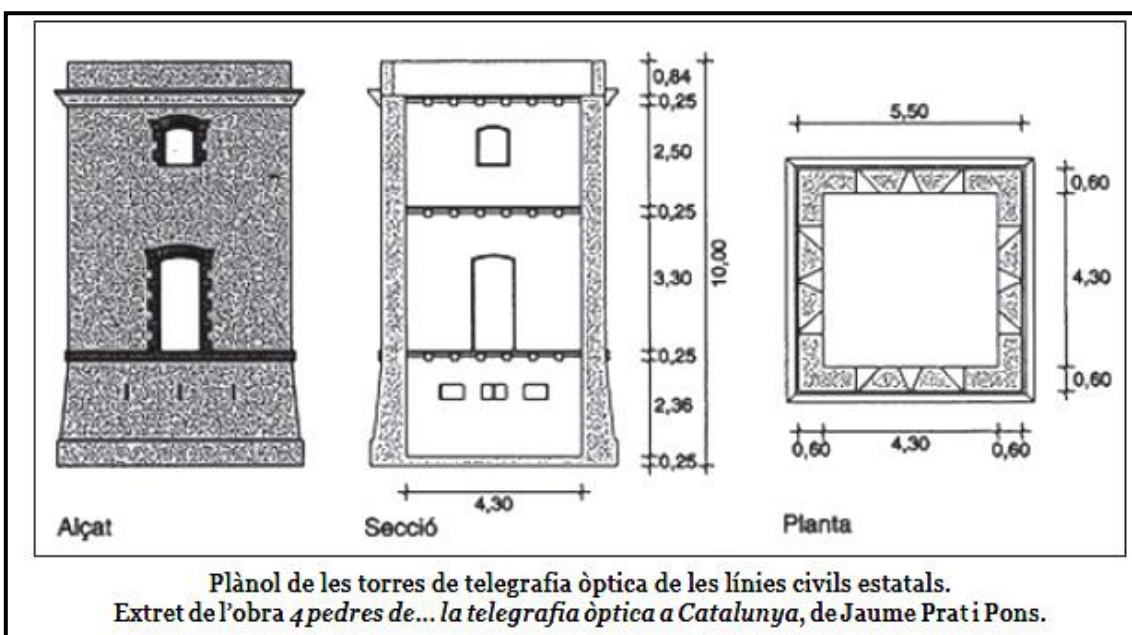

La telegrafia òptica fou un giny bàsicament militar. Les construccions van ser dissenyades com a torres defensives fortificades; eren generalment de maçoneria i rajola i, generalment, pintades de groc. Tenien una planta quadrada amb tres altures, arribant a 8,50 metres. La base atalussada era de 6,4 x 6,4 m. A la planta inferior, excepte tres espitlleres a cada costat, no hi havia cap porta; s’hi accedia amb una escala de mà per la

primera planta. A la segona planta hi podien haver finestres. L'aparell telegràfic estava situat al terrat.

La distància entre torres havia de ser, més o menys, entre 2 i 3 llegües, és a dir, entre uns 10 i 15 quilòmetres. Segons el que he pogut trobat fou el famós enginyer i urbanista Ildefons Cerdà (el que va dissenyar l'Eixample barceloní), el que va escollir els punts on havien de situar-se les torres telegràfiques.

Els telegrafistes tenien una vida prou dura, doncs podien ser atacats per aquelles partides armades. Acostumaven a ser militars llicenciats de la Primera Guerra Carlina (1833-1840). A cada torre hi havia dos operaris i un auxiliar, que feien guàrdies de sol a sol vigilant si les torres més properes transmetien algun missatge. Aquests eren enviats a la torre següent sense que els operaris sabessin el significat. Usaven un complex llenguatge encriptat partint d'un llibre de codis que només coneixia el comandant de la línia. S'enviava el número de la pàgina del llibre i un codi alfanumèric que feia referència a una paraula de la mateixa, d'aquesta manera la comunicació s'esdevenia més ràpida i segura que si es feia lletra a lletra. El problema que hi havia era que el telègraf òptic no funcionava ni de nit ni amb pluja o boira.

La xarxa de telegrafia òptica catalana va tenir una gran importància durant la III Guerra Carlina (1872-1876). S'explica en el llibre "El tercer carlisme a les comarques meridionals de Catalunya (1872-1876)" (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997) de Robert Vallverdú, a la pàg. 225: "Aquests centre d'observació i comunicació escampats per tota la geografia tarragonina... (van permetre) observar la situació i el moviment de les partides carlines. Tenim constància de la construcció d'aquestes enormes torratxes a... Mont-roig...".

Fou en aquest anys que l'exèrcit també va començar a utilitzar, en algunes zones, la telegrafia elèctrica. Aquest ja era el mètode de comunicació en les línies del ferrocarril. El primer ferrocarril de l'Espanya peninsular, el Barcelona – Mataró (1848), ja usava la telegrafia elèctrica. Recordarem la imatge típica de les pel·lícules del "Oeste", quan el cap d'estació pica frenèticament l'aparell per transmetre algun missatge cabdal

demanant ajut o informant del pas d'alguns malfactors. La part catalana d'aquesta xarxa de telegrafia òptica va durar fins gairebé finals del segle XIX.

Ja en aquest nou entorn de la telegrafia elèctrica, trobem que el "Diario de Tarragona", del 17 de setembre de 1874, s'hi diu: "*A Montroig alcanza ya la línea telegráfica establecida por el señor comandante general de la provincia*". En el mateix diari, del 20 de setembre, podem llegir que s'estan acabant les obres per connectar telegràficament Falset amb Cambrils passant per la Torre de Fontaubella, La Mola i Mont-roig.

El "Diario de Tarragona", del 8 d'octubre de 1875, comenta que ha sigut nomenat "*peatón conductor de correspondencia*" de Reus a Mont-roig, Josep Grifoll Solé. En el mateix diari, del 14 d'octubre de 1881, s'explica que ha quedat vacant aquesta "*plaza de peatón conductor de la correspondencia de Reus a Viñols y Montroig, dotada con el haber anual de 650 pesetas*". A "La Opinión. Diario de Avisos y de Noticias", de Tarragona, del 4 de març de 1883, diu que aquest era Josep Jordi Durán i aprofita per desmentir una altre notícia del diari de Reus "Las Circunstancias" en el que s'hi deia que aquell no sabia llegir ni escriure. El "Diario de Tarragona", del 12 de gener de 1884, publica una informació que reproduïx de la "Crónica de Reus" dient que havia estat cessat el carter de Mont-roig, Esteva Baiges, i diu "*nos ruega hagamos constar que es un sargento licenciado del ejército y que ha desempeñado el empleo de cartero por el espacio de 28 meses... su cesantía la debe a la influencia oficial de cierto diputado a Cortes por esta provincia...*". Afegeix que la plaça li han donat a aquell Josep Jordi, parent del diputat Pere Antoni Torres Jordi. La mare d'aquest era de cal Jordi, de Mont-roig. Fou un important polític de caire liberal, diputat diverses vegades des del 1871 al 1896. També fou el primer director de "La Vanguardia" (1892). Entre la munió d'obres teatrals que va escriure cal remarcar "La Verge de la Roca", que s'estrenà al Teatre Romea de Barcelona (que aleshores dirigia Frederic Soler "Pitarra") el 2 de desembre de 1873. Vegeu l'article "El marquès de Mont-roig: a la recerca d'una ombra (14)" publicat a "**Ressò mont-roigenc**" núm. 80 (2001), pàg. 21.

A "El Correo de la provincia", de Tarragona, del 7 de febrer de 1894, s'hi diu que ha estat nomenat "*peatón de la correspondencia*" Pasqual Bargalló Martí. Aquest seria el carter del poble durant molts anys. "El pabellón liberal", de Tarragona, de l'1 de maig de 1894, deia que "*ha sido repuesto en el cargo de peatón conductor... nuestro amigo don Juan Porqueras*". Finalment Pasqual Bargalló Martí seria nomenat el 30 de maig de 1904. En un article d'Alexandra Navarro publicat a "**Ressò mont-roigenc**" núm. 30 (1989), a la pàg. 12, s'hi reproduïx el document oficial. Podem llegir: "*Nasqué l'any 1868. Morí als 82 anys... baix d'estatura, molt nerviós en la seva feina, però savi i pausat en el seu parlar... Escollí un ofici. Era carter de vocació... Dia per dia, hivern, estiu portava el correu de Mont-roig a Reus pel camí antic, passant pels Teixells, parc Samà, Vinyols... Tan prompte pogué, es comprà un carret i un cavall, i aleshores també feia encàrrecs...*". Després explica que, anys més tard, feia el trajecte a Reus en la tartana pública que enllaçava les dues poblacions, "*no era massa còmoda... els seients eren una banquetta de fusta a cada costat. Els que tenien les cames curtes anaven bé, però els que les tenien llargues, o bé incordiaven als que seien davant seu o bé arribava a Reus amb les cames adormides...*". En el cens de 1911 Pasqual Bargalló Martí hi figura com a "peatón" i vivia a Agustí Sardà núm. 15. En el del 1923 ja hi posa "cartero" i vivia al carrer Nou, 121.

Segons escriu Baptista Nogués (dit “Melitino”) a “**Ressò mont-roigenc**” núm. 34 (1990), a la pàg. 13, amb data del 28 de febrer de 1869, l’Ajuntament demana a la Diputació autorització per utilitzar el gas en l’enllumenat públic que, fins aleshores, es feia amb oli. El gas fou el mètode més corrent als carrers de pobles i ciutats fins que va arribar l’electricitat. La primera ciutat a utilitzar gas per a l’enllumenat públic fou Londres el 1812.

El 20 d’abril de 1895 es va inaugurar la línia telefònica que unia Barcelona amb Saragossa i Madrid.

El “Diario de Reus: de Avisos y noticias”, del 26 de juny de 1897, s’hi comenta que ha estat autoritzada una xarxa telefònica a Reus “*destinada al servicio de abogados, notarios, procuradores, actuarios y otras personas de carácter oficial para comunicarse entre sí y con el Juzgado, Registro de la propiedad y otras oficinas. Dentro de poco, serán también abiertas al público, con servicio telefónico a esta ciudad, las estaciones de Riudoms y Borjas del Campo, a las que seguramente seguirán las de Montroig, Cambrils, Vilaseca y otras importantes poblaciones... como la de Montbrió que se halla ya abierta...*”. En el mateix diari del 30 d’octubre, s’hi diu que sols falten les línies de Mont-roig i Cambrils. A “La Vanguardia”, del 29 d’octubre s’explica que aquesta línia telefònica de Reus és “*para el servicio de los señores abogados, procuradores, notarios, Registro de la propiedad, Juzgados y otras dependencias oficiales...*”. Era una línia que havia instal·lat el contractista Rafael Aranda; també ho havia fet a les diferents dependències de l’Ajuntament de Reus. Als particulars encara trigaria a arribar.

L’electricitat va començar a introduir-se a Barcelona el 1875 i a partir del 1881 ho seria d’una manera general; la seva producció i la xarxa de distribució era local. El 1886 l’enllumenat elèctric arribava als carrers de Girona. A la resta de poblacions de Catalunya es faria a partir del 1892. Del 1900 al 1920 es va ampliant aquesta xarxa a altres poblacions de la zona de Barcelona. Paral·lelament, el 1900 la majoria de les vint principals poblacions tenien l’electricitat; normalment es feia mitjançant centrals tèrmiques de carbó o centrals hidràuliques aprofitant algun dels principals rius del país. Tortosa ho fou el 1892, Tarragona el 1897, Reus el 1898 i Valls el 1901. A partir del 1900 es comencen a aprofitar els grans salts d’aigua del Pirineu per construir centrals hidràuliques.

Segons l’Anuari del 1915, de l’*Instituto Nacional de Estadística*, a la demarcació de Tarragona hi havia 20 fàbriques de producció elèctrica que tenien 40 generadors. Eren 8 fàbriques de vapor, 8 hidràuliques, 2 de vapor i hidràuliques i 2 de gas.

A “*La energía eléctrica. Revista general de electricidad y sus aplicaciones*”, del 10 de juny de 1901, hi podem llegir: “*Se encuentran en Reus los ingenieros de la compañía de electricidad Thomson et Houston, encargados de la instalación de las centrales que han de suministrar el fluido necesario para el tranvía eléctrico de Reus a Montroig pasando por Riudoms*”. Com hem vist, aquest tramvia elèctric no es va arribar a fer; vegeu el text “Mont-roig: geografies, camins i viatgers (5)”, del 26-04-2016.

En el “*Anuario del comercio, de la industria, de la Magistratura y de la Administración*”, conegut com “Anuario Bailly (Madrid), dels anys 1906, 1908 i 1909 quan esmenta els diferents oficis i serveis que hi havia a Mont-roig diu que el

“*Contratista del alumbrado público, por petróleo*” era el propi Ajuntament. El petroli s’havia descobert el 1859. Damià Tost Marco, el pare de la meua àvia paterna Teresa Tost Puñet (casada a “cal Panadero”), fou el primer que va vendre petroli a Mont-roig, d’aquí ve el renom de “cal Petroli”. En el mateix anuari consta que tenia una premsa d’oli.

El “Diario de Tarragona”, del 13 d’octubre de 1912, comenta: “*Siguen practicándose con gran rapidez las obras de instalación de la red eléctrica en los términos municipales de Montbrió y Montroig, a fin de inaugurar cuanto antes el alumbrado eléctrico en dichos pueblos*”. M’ha arribat que fou aquest mateix any 1912 quan, finalment, es va posar “*l’electra*” a Mont-roig. Primer fou als carrers, als casinos i algunes botigues. L’any següent, el corrent elèctric s’instal·là a les premses d’oli i a la Cooperativa Agrícola (aleshores se l’anomenava: Sindicat); finalment arribà a les cases.

La instal·lació de la xarxa elèctrica presentava una sèrie de dificultats, de col·lisió d’interessos entre diferents companyies i com que aquestes tenien una presència dominant aviat van començar a augmentar els preus. Podem llegir a “*La Veritat. Periodich catolich*”, de Valls, del 19 de novembre de 1914, un article titulat “*Als consumidores de electricitat*” on s’hi deia: “*Com esperàvem del bon sentit dels pobles qu’ estan sots la explotació de la Empresa “Riegos y Fuerzas del Ebro” s’ ha operat un alsament d’ esperit que revela la indignació que senten los pobles quan se veuhen trepitjats. La carta qu’ hem rebut del “Centro Industrial de Tarragona” qu’ agrahim y secondém, ens demostra l’ estat de opinió qu’ hi ha per oposarse a la pretenció que la esmentada empresa explotadora te, volguent aumentar lo preu del fluít electrich ab un 50 per 100... Entre altres coses, ens diu la citada carta: “Se hará una reclamación en forma que firmaran todas las entidades de esta, poniendo de manifiesto lo impropcedente del aumento de precios de un fluido tan deficiente e intermitente como el que suministra la citada empresa y en general se hará cuanto sea necesario y conducente al fin propuesto”. Los pobles que cauen baix los tentacles de aquella empresa y en aquest sentit son: Tarragona, Reus, Valls, La Selva, Vilallonga, Alcover, Vilaseca, Riudoms, Montbrió de Tarragona, Montroig, Cambrils, Morell y Pobra de Mafumet*”. Aquest descontentament serà l’origen de la creació de la Cooperativa Elèctrica de Valls el 1924.

A inicis del segle XX, l’estat deixava en mans de companyies privades la implantació de xarxes telefòniques; aquestes concessions eren per un territori concret i per un període de temps determinat. Lògicament, primer es van crear a zones amb una major densitat de població. La Mancomunitat de Catalunya (1914) va treballar en un projecte que pretenia unir telefònicament tots els pobles del Principat. Aquest projecte el va dirigir l’enginyer Esteve Terrades. Havíem vist com també fou l’impulsor de “*El Ferrocarril de Reus a Mont-roig, per Riudoms i Montbrió*” (1919), vegeu el text “*Mont-roig: geografies, camins i viatgers (7)*. El Ferrocarril”, del 13-06-2016.

El 1915 la Mancomunitat va firmar un acord amb la Compañía Peninsular de Teléfonos, que era qui operava a Catalunya.

Poc després de l’arribada de l’electricitat, es va començar a treballar perquè també ho fes el telèfon. Explica “*El Tiempo. Diario político. Órgano del partido conservador en los distritos de Tortosa y Roquetas*”, del 18 de novembre de 1914, que “*en Montroig se está trabajando para proceder a la instalación de una línea telefónica*”. El “*Diario de Reus*”, del 21 de novembre, diu que s’acaba d’instal·lar una línia telefònica de Reus a

“la importante villa de Montroig”; afegeix que des de Cambrils s’estan movent per aconseguir-ho. Deuria ser aquella línia dedicada a entitats o persones rellevants de què parlàvem anteriorment.

“El Restaurador. Diario de propaganda católico-social y de avisos” (Tortosa), del 18 de desembre de 1918, comenta que *“se están verificando los trabajos necesarios para dotar de servicio telefónico a los pueblos de Riudoms, Montbrió y Montroig, hallándose ya muy adelantados los de la primera de dichas poblaciones”*.

El “Diario de Tarragona”, del 24 d’octubre de 1919, explicava: *“La Sociedad española de construcciones eléctricas, domiciliada en Barcelona, ha solicitado la concesión del servicio de luz eléctrica en Montroig, Benisanet, Pinell, Gandesa y Corbera”*.

A “La Cruz. Diario católico”, de Tarragona, del 7 de gener de 1920, hi trobem: *“se está trabajando activamente en la instalación de una central telefónica en Montroig, que dependerá de la de Reus, y cuya inauguración hay el propósito de efectuar en breve”*. En el mateix diari del 21 de gener ens trobem que aquesta centraleta s’havia inaugurat el dia anterior, *“siendo el Servicio de nueve de la mañana a las ocho de la noche”*.

El 1922 ja eren 405 poblacions catalanes les que estaven connectades a la xarxa telefònica. El 1924 es va inaugurar a Balaguer la primera central telefònica automàtica d’Espanya, fou un projecte de l’enginyer Esteve Terrades. El 19 d’abril de 1924 es va constituir a Madrid la Compañía Telefónica Nacional de España. El 5 de novembre de 1925, la dictadura de Primo de Rivera imposa que la xarxa de la Mancomunitat passi a formar part d’aquesta companyia.

Malgrat els avenços tecnològics, l’arribada de l’electricitat i el telèfon, d’altres serveis encara estaven ancorats en el passat. Trobem al “Diario de Reus”, del 3 de juliol de 1930, una notícia del corresponsal a Mont-roig amb el títol “Una carta de Montroig , tarda en llegar a Barcelona cincuenta horas”. Comença dient: *“No puede por más tiempo prolongarse el estado de abandono en que se tiene al vecindario de esta... No se comprende como con cuatro salidas y entradas de autos diarias, solamente se reciba una vez la correspondencia de Barcelona, y de cómo no sale más que otra para dicha capital... Hace de Montroig unas verdaderas Hurdes... Llega en el auto a las dos de la tarde y no sale hasta las siete de la mañana del día siguiente, para llegar a Barcelona en manos del destinatario a las nueve del otro día...”*.

El “Diari de Tarragona”, de l’1 d’octubre de 1933, tenim la notícia que el dia anterior (diumenge) s’havia inaugurat la Cooperativa Elèctrica de Montroig, *“el veïnat goijós organitzà festejos populars”*.

A “**Ressò mont-roigenc**” núm. 123 (2012), a la pàg. 19, s’hi pot trobar l’article “L’electricitat arriba a Mont-roig” del Miquel Anguera “Beatet”. *“Dues eren les grans empreses que electrificaren la nostra comarca, a principis del segle XX: Riegos y Fuerza del Ebro, que subministrava a Cambrils, la Selva, Prades, Reus i Vinyols, i... (la) Sociedad Española de Construcciones Eléctricas que ho feia als pobles d’Alforja, Almofter, Botarell, Castellvell, Duesaigües, l’Aleixar, l’Argentera, les Borges, Maspujols, Montbrió, Riudecanyes, Riudecols, Vilanova i Vilaplana. Només Mont-roig, Vandellós i Pratdip tenien una xarxa elèctrica independent. L’any 1935, encara quedaven pobles per electrificar a la nostra comarca com Capafonts, Colldejou, la*

Febró, la Mussara, l'Albiol i Les Irlles...". Després, passa a descriure com era aquella central elèctrica: "... amb motors Diesel. Amb dues màquines de 60 CV alimentava, a 220 V, els usuaris de la població... Entre 1939 i 1940, va passar a ser explotada per Riegos y Fuerza del Ebro...".

En un altre article publicat a "**Ressò mont-roigenc**" núm. 63 (1997), a la pàg. 18, també el Miquel Anguera "Beatet" ens donava més informacions sobre aquesta Cooperativa Elèctrica de Montroig. "*El nom de la Cooperativa Elèctrica fou Camps-Romero... la Cooperativa tingué accionistes (cal Fontà, ca la Dolors Pago, etc.)... la Cooperativa va estar a la finca-casa de la família Bargalló al carrer Indústria, cantonada amb l'avinguda Catalunya, rasa del Ximet...*". Comenta que anteriorment aquesta finca havia sigut de la família Cuadrat fins al 1930. És aquell "Xalet" del plànol del terme de Mont-roig del 1919 que esmentàvem en el text "Mont-roig: geografies, camins i viatgers (6)", del 18-05-2016. També cita que la Cooperativa "*tingué tres empleats: l'Anton Prous (Oscuro) cobrador i revisador de comptadors. Frederic Capafons (Basilio) arranjava la línia (morí d'accident, més tard amb FECSA) i Tomàs Panisello, de Cambrils fou l'ajudant del Basilio...*". Ens afegeix que els fundadors havien anat prèviament a Valls a comprovar com funcionava aquella Cooperativa Elèctrica de Valls, creada el 1924.

Haviem vist al text "Mont-roig: geografies, camins i viatgers (8)", de l'11-07-2016, com Francisco Romero Vázquez era un empresari dedicat fonamentalment a la construcció o reparació de carreteres de la demarcació de Tarragona. S'hi esmenta una primera concessió del 1930. Concretament, és un tram de la carretera "de la de Alcolea del Pinar a Tarragona en Falset a la de Castellón a Tarragona". Els trams 5è i 6è eren el de Collejou i el del nucli del poble de Mont-roig a la dita de València (N-340). També veiem com l'alcalde de Collejou publicava una carta dirigida al governador civil de la província en el diari "El Pueblo", de Tortosa, del 24 de juliol de 1931, comentant un conflicte laboral de l'empresari Romero amb els treballadors que feien la carretera.

Al diari "Foment" de Reus, del 23 de febrer de 1934, hi trobem una notícia sobre un fet delictiu que va succeir a la Cooperativa Elèctrica de Montroig: "*L'encarregat... ha denunciat a la guàrdia civil que dos desconeguts entrarem de manera violenta a la fàbrica i sota l'amenaça d'una pistola l'obligaren a parar els motors. Un d'ells abocà un barril amb 150 quilos de grassa i trencà tots els vidres de les finestres, apoderant-se de sis pessetes que ell tenia. Després d'alguns esbrinaments la guàrdia civil ha detingut al propi encarregat, el qual en ser interrogat ha incorregut en gran nombre de contradiccions*". També pot semblar algun tipus de revenja per algun altre conflicte laboral.

Francisco Romero Vázquez fou un dels set assassinats per la CNT / FAI d'aquell 13 d'agost de 1936, en aquells inicis de la Guerra Civil, després de l'aixecament del general Franco contra la legalitat republicana.

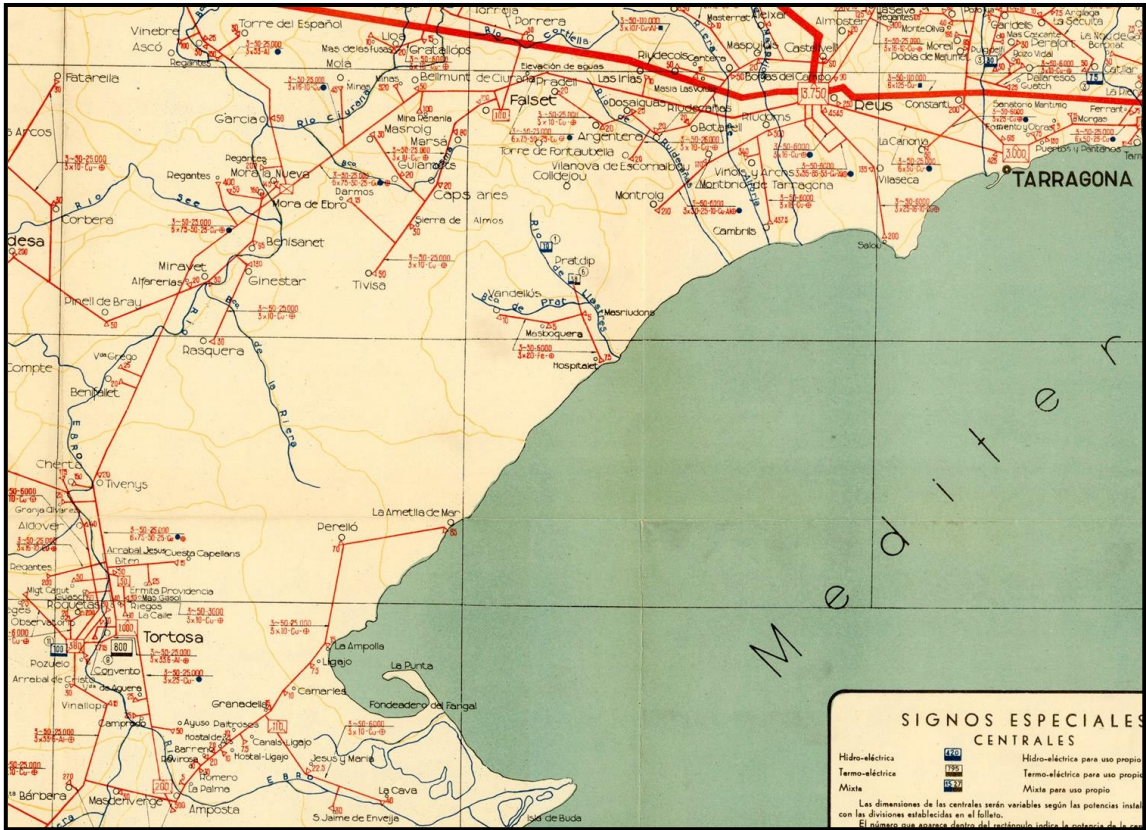
Al "Anuario Comercial de España" (l'anomenada "Guia Pascual") de 1936, a Mont-roig, a la secció "Talleres instaladores de electricidad" s'hi esmenta Federico Capafons i Salvador Rodríguez. El primer, conegut per "Basilio", surt esmentat en aquell "**Ressò mont-roigenc**" núm. 63 com un dels empleats de la *Cooperativa Elèctrica de Montroig*. El segon, Salvador Rodríguez Viñas, vivia a la plaça de Castelar (ara Joan Miró, n. 12);

havia continuat amb la feina de serraller del seu pare (Josep Rodríguez Alberich) i que, posteriorment, també es va dedicar a temes relacionats amb l'electricitat.

En el “Fons històrics – Cartoteca” / “Mapes i fotos antics en línia” de l’Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya he trobat un mapa del Ministerio de Industria y Comercio que detalla la xarxa elèctrica de la província de Tarragona del juliol de 1944. Resulta interessant veure com la línia elèctrica que venia de Reus acabava a Mont-roig i que tenia una derivació que anava a Cambrils. Des de la ciutat de Tarragona fins al delta de l’Ebre no hi havia cap línia, sols tenien llum els nuclis de població (Salou, Cambrils, l’Hospitalet, l’Ametlla de Mar, El Perelló i l’Ampolla. Aquestes tres últimes estaven connectades des de Tortosa. L’Hospitalet estava unida a Masriudoms, Masboquera, Vandellós i Pratdip, i aïllada de la resta de la província; rebien l’electricitat d’una central mixta (hidroelèctrica / termoelèctrica) que estava al riu Dòvia, un afluent del riu Llastres. Coldejou encara no estava connectat a la xarxa. També podem remarcar que des del nucli de població de Cambrils fins l’Hospitalet, tota aquesta franja costanera estava sense llum elèctrica. Alguns encara recordem com els estius, a la partida dels Prats, a les cases a tocar del baixador del tren, no vam tenir llum fins a finals dels anys cinquanta. Abans hi havia els llums de carburo. Demanar a FECSA que et posés el corrent elèctric suposava haver de pagar la construcció de la línia que connectava amb el punt més proper de la xarxa. Un dineral. Normalment quan algú ho feia, al cap de pocs mesos també s’hi afegien molts dels veïns que hi havia a la vora.

Les làmpades de carburo solucionaven la manca d'electricitat en indrets no connectats a la xarxa, generalment allunyats dels nuclis de població. La primera vegada que es va utilitzar aquest tipus de làmpada fou a Nova York el 1900. Foren molt apreciades, feien una llum uniforme, tenien un baix cost i una gran autonomia (duraven molt).

Havíem vist com l'electricitat havia arribat al poble de Mont-roig el 1912. Als Prats ho faria quasi cinquanta anys més tard. L'electrificació de la línia del tren no seria fins al 1973.